

Tro och tvivel

Tro är tillit. Tro är "som om". Som om målet redan är uppnått. Tro är en förutsättning för att en relation, organisation, institution eller ett system ska fungera. Tro är som om det redan fungerar.

Tro är tillit till färdigheter och ömsesidig hjälp. Tro är som om jämlikhet och solidaritet redan finns. Tro är som om om rättvisa och avrustning håller på att genomföras. Tro är att våga vara sårbar. Tro är att behöva varandra.

Tvivel är möjlighet till innovation och politiska beslut om förändring. Tvivel är olydnad till en ordning som kanske inte fungerar. Tvivel är möjlighet till ny tro, tro på något bättre och mer rättvist.

Per Herngren

2013 12 26, version 0.1

Gud som sociologiskt begrepp: Martin Luther

I Stora Katekesen från 1529 definierar Martin Luther vad en gud är. Definitionen gör gud till ett användbart teoretiskt begrepp för motstånd, politik och sociologi:

"Vad betyder det att hava en Gud eller vad är Gud? Svar: en Gud kallas det, som man väntar sig allt gott av och som man i all nöd tager sin tillflykt till."
(Martin Luther, *Den stora katekesen*, Första delen.)

Med den definitionen blir lönearbete, ägande, egna hem, kärnfamilj, stat och militärmakt de mäktiga gudarna idag. Revolution eller omvändelse behöver i så fall kämpa med att ersätta dessa etablerade gudar med tilliten till en eller flera andra gudar.

Politisk förändring behöver tillit

Revolutionära politiska ordningar, som ickevåld, feminism, socialism och olika religioner, kan alltså inte bara bygga andra ordningar. De behöver dessutom bygga tillit. En tillit som gör att dessa nya ordningar kan ersätta och tränga undan tilliten till etablerade gudar som ägande, lönearbete, stat, kärnfamilj och krigsmakt.

Tvivel blir i en sådan här politisk teori produktivt. Misslyckanden, självkritik och tvivel är nödvändiga för att revolutionära ordningar inte ska stagnera. Tilliten till en annan ordning kräver att den skapar värde. Ett värde som inte bara i teorin är bättre, utan som i praktiken skapar mer omsorg, mer jämlikhet och mer rättvis fördelning av makt och resurser. Revolution är en ständig kamp mellan gudar.

Per Herngren

2014 05 25, version 0.1.1

Referens

Martin Luther, *Den stora katekesen*, 1529, översättning Gustaf Ljunggren, 1931.

Politik och religion

Här är ett försök att begripa skillnad och samband mellan politik och religion. Det är inspirerat av Durkheims religionssociologi.

1. **Politik** är en organisations eller grupps beslut om hur det gemensamma ska samverka. Politik är dessutom gemenskapens beslut om interventioner i andra gemenskaper: i konflikter, våld, förtryck och övergrepp.

2. **Religion** är politik som politiskt krav. Religion är den kollektiva förpliktelsen till det politiska, till det gemensamma. Samt förpliktelsen till att intervensera i

gemensamma problem och skapa politisk förändring. Religionen ställer det politiska till svars för sina politiska beslut. Religion är därför alltid politik.

Religionen, kollektivets förpliktelse, skiljer sig från individuell moral. Religion producerar ansvarsfull gemenskap genom pulser. Religionens pulser kallar vi högtider, kickoff, skolavslutningar, flaggning, nationaldagar, helgdagar, arbetsdagar, tempel.

Högtider producerar meningsfull förpliktelse genom att återanropa sig själv, genom att återkomma igen och igen. Religion återanropar sin egen mening, sin egen meningsfullhet, religion är alltså rekursiv.

Plikten att intervensera i förtryck, och plikten att skapa befrielse, bygger kollektiva resonanser mellan högtider och direkta ingripanden. Pulser som kommer i resonans skapar ömsesidig förstärkning. Nietzsche kallar pulserna för den eviga återkomsten. Det ständiga skapandet av värde, skapande av värde genom att åter skapa värde.

3. **Tro** betyder tillit inom religioner. Tro är tilliten till det politiskas byggande av fungerande gemenskap. Det är exempelvis tro som gör att vi dag efter dag uppfattar att pengar har ett värde, att pengar inte bara är papperslappar eller påhittade siffror. Tron gör att nationalstaten tycks existera fast ingen sett den. Tron att krig skapar fred och mänskliga rättigheter gör kriget möjligt. Tron att vi får lön för vårt arbete av vår arbetsgivare gör lönearbete möjligt. Och tron att befrielse, avrustning och jämlikhet verkar redan nu förverkligar befrielse och rättvisa.

4. **Gud** är, enligt Luther, det vi sätter vår tillit till (tror på). Etablerade gudar idag är egendom, egna hem, pensionsfonder, lönearbetet, familjen, staten, krigsmakten, övervakning, kontroll och makthavare. Konkurrerande gudar är befrielse, jämlikhet, sårbarhet, solidaritet, samt ömsesidig beroende och hjälp.

5. **Bön** är tillitens (trons) sårbarhet. Beroendets bejakande av beroende. Viljan att tilliten ska verka fast vi saknar kontroll. Förhoppning och tro till att andra gemenskaper verkar och samverkar även när vår gemenskap misslyckas. Bön sträcker sig bortom identitet och lojalitet. Bön ber om ingripande och solidaritet utan att hänvisa till likhet.

Per Herngren

2013 01 07, version 0.1.3

Svenska Akademiens Ordbok hänvisar till att religion kommer från latinets religio med meningen förpliktelse, samvetsgrannhet, gudsfruktan.

Durkheim visar att religion är kollektivt, alltså politiskt. Religionen skiljer sig från individuell moral och individuella lösningar. Religion skiljer sig alltså från det privata. Religion verkar genom pulser: gemensamma (därmed politiska) institutioner, högtider och tempel.